

∞ De Gouden Rivier ∞

Christian Deterink

Er was eens een eenzame en neerslachtige jongen in een rokerig en druk café in Parijs. Zo zou de eerste zin van dit verhaal kunnen luiden, als het niet zo clichématig was. En als dit een sprookje zou zijn geweest.

Maar dat was het helaas geenszins; tenminste niet als je het mij, daar en op dat moment, had gevraagd. Ik zat mokkend aan een tafeltje in de hoek te sippen aan een glaasje wijn en vond mijn leven helemaal geen sprookje. In tegendeel; ik voelde me terneergeslagen en zelfs gedesillusioneerd. Nog geen drie weken geleden was ik, net achttien geworden, vanuit Nederland naar Parijs gereisd en had alles achter me gelaten. Met een hoofd vol illusies en wensen, maar met een al bijna lege beurs. Ik wilde hier, in deze inspirerende omgeving, net als zovelen voor me, op zoek gaan naar mijn muze. Ik had gedroomd me als dichter te laten meevoeren op de Gouden Rivier, zoals ik het voor mezelf noemde, die constante stroom van creatieve energie die hier moest vloeien. Maar die bleek niet te bestaan, of was voor mij verborgen gebleken. In plaats daarvan ondervond ik dat achter de façades van grootse avenues en imposante paleizen een kille en harde stad schuil ging. Ik betrapte mezelf erop dat ik elke dag al druk genoeg was met alleen maar te proberen mijn hoofd boven water te houden. En terwijl ik huurschulden begon op te bouwen en mijn spaarrekening langzaam zag vervliegen, was er één ding dat geheel afwezig bleef: inspiratie.

Geen sprookje dus, eerder een nachtmerrie. Ik moet toegeven dat ik zelfs een smadelijke terugkeer naar het grijze vlakke Nederland overwoog.

Maar dat was voordat ik háár vond, die mysterieuze en fascinerende vrouw. Of nou ja, eigenlijk vond zij mij. Daar, in dat drukke café in Montmartre, stond ze opeens voor mijn tafeltje en sprak ze me aan.

“Daar ben je! Ik heb je heel wat te vertellen”, waren haar eerste woorden.

Ik keek dof naar haar op. Ze droeg een dun zomerjurkje, dat haar vrouwelijke vormen eerder accentueerde dan bedekte en had een opvallend ovaalvormig gezicht met een stel prachtige groene ogen, omkroond door een weelderige bos roodbruine krullen. Haar verschijning deed me voelen alsof het café, deze stad, de hele wereld er even niet meer toe deden. Een vlinder in de buik, zou de amateur-dichter die ik juist niet wilde zijn, dat noemen.

“Ik wil dat je het begrijpt, je moet het begrijpen”, zei die raadselachtige vrouw, terwijl ze op het stoeltje tegenover me gleed en mijn beide handen met de hare vastpakte.

Ik hapte naar adem, zoekend naar woorden, terwijl ik in haar ogen iets zocht dat verried dat ze misschien een grapje met me uithaalde. Maar ze keek me alleen maar strak en doodserieus aan. Mijn blik schoot naar de bar, op zoek naar mensen die misschien wel besmuikt lachten. Niemand leek zich echter om ons te bekommeren.

“W-wie ben je?“, vroeg ik haperend in het Frans waarmee ze mij had toegesproken.

“Je kent me niet?“, vroeg ze zacht.

“Nee“, antwoordde ik, steeds verwarder, mijn geheugen afgravend of ik haar niet toch ergens eerder had gezien. Maar ik wist zeker van niet, deze vrouw zou ik me zeker herinneren!

“Dan is dit het...“, fluisterde de vrouw zo zacht dat ik haar nauwelijks kon verstaan. Ze klonk opeens terneergeslagen.

“Wat bedoel je?“, vroeg ik verward.

“Het is beter zo“, zei ze droevig, “tenslotte hebben we geen toekomst samen... Tenminste, niet dezelfde... We gaan beide nu eenmaal een andere kant op”.

Met één hand streek ze langs mijn wang, een teder gebaar dat mijn adem deed stokken, maar me nog meer in verwarring bracht. Ze zuchtte.

“Je moet begrijpen...“ Ze viel stil, op zoek naar woorden, “Je dromen van de gouden rivier, Luc. Dit is net zoiets.” Ik was verbijsterd, ze wist niet alleen mijn naam, maar kende ook de dromen die ik nog nooit met iemand had gedeeld. Zij leek mijn reactie echter niet op te merken en vervolgde met nadruk: “Onthou dit, dat niets de rivier tegenhoudt. Het enige dat we kunnen doen is ons laten meevoeren. Ik zou willen dat ik langer tegen de stroom zou kunnen inzwemmen, maar... ik kan het niet...” Ik had geen idee waar ze het over had.

“De tijd, die verdoemde tijd“, zuchtte de vrouw, “ik zal het gevecht nooit winnen...” Ze boog zich naar voren en drukte een warme kus op mijn mond. Ik was zo verbouwereerd dat ik niet eens kon bewegen. Toen stond ze op. “Ik moet gaan”. Bruusk, alsof ze zich uit mijn betovering moest losrukken, draaide ze zich om en liep van me weg richting de uitgang. Na enkele meters draaide ze zich in de loop om en voegde me toe: “Onthou me en dat mijn naam Moneta is.” Toen glipte ze weg achter andere cafégasten. Mijn hart bonsde in mijn keel en gedachten schoten door mijn hoofd. Pas na enkele seconden stond ik op om achter haar aan te gaan. Ik drukte me langs enkele mensen en sprong de drempel over, de straat op. Mijn ogen moesten zich enkele seconden aanpassen aan het gebrek aan licht in de steeg, die op dit avondlijke uur geheel verlaten was. Ik zag haar van me weglopen, zonder zich te haasten.

“M-Moneta“, haperde ik.

Maar ze keek niet om. In plaats daarvan zag ik haar gestalte vervagen. Ze werd letterlijk doorzichtig. Ik kon het zwakke licht van een raam door haar heen zien. Ik deed nog enkele stappen in haar richting voor ze geheel vervaagd was. In rook was opgegaan, luidt het cliché dat ik daarom liever niet gebruik. Maar zo was het wel. Ze was weg, alsof ze er nooit geweest was. Moneta.

De dagen die volgden kon ik aan niets anders dan háár denken. Wie was ze? Was ze echt geweest, of slechts een zinsbegoocheling, een droom? Ik had me nog nooit zo verward en onzeker gevoeld.

Ik zocht naar haar, natuurlijk. Ik deed niets anders meer. Maar mijn zoektocht was zinloos: overal vroeg ik naar haar en niemand wist iets. Ik was wanhopig en voelde me bijna ziek die dagen; koortsig. Er brandde iets in mij dat ik niet kende. Was het verliefdheid? Liefde is een vreemde ziekte, een flard van een songtekst die me opeens te binnen schoot. Raar, hoe alle clichés opeens waarheid leken te zijn...

Op één van deze dagen slenterde ik langs de Seine, nog steeds malend in mijn hoofd. In mijn gedachten was er maar één constante; zij. Ze kon me niet loslaten. Ik keek uit over de rivier. Het water stroomde traag langs me, een eeuwige beweging. Aan de oevers van de tijd, alweer zo'n songtekst die opeens in me opkwam en die toepasselijk leek.

En toen opeens stond ze voor me, ogenschijnlijk uit het niets. Ze had andere kleren aan; een zwarte broek met een donkere blouse, het haar nu gebonden in een staart. Maar ze zag er nog steeds oogverblindend uit.

“Moneta”, zei ik ademloos.

Ze stortte zich in mijn armen en onze monden vonden elkaar.

“Ik heb je zo gemist”, zei Moneta terwijl ze mijn hoofd in haar handen nam. We zoenden weer. De sensaties van haar lijf tegen me aan en haar warme tong in mijn mond, overweldigden me. Het vuur in me laaide heviger op dan ooit.

“Laten we vrijen”, kreunde ze in mijn oor, terwijl ze zich nog dichter tegen me aandrukte.

Ik kon alleen maar knikken.

Ik nam haar mee naar de avondse woonboot aan de oever van de Seine, die ik samen met vier anderen huurde. In mijn kleine vochtige kamertje sliepen we met elkaar. In de liefdesdaad werden we één en leek het alsof dat altijd al zo was geweest en altijd zo zou blijven. Verstrengeld met haar besepte ik dat ik nog nooit zo gelukkig was geweest en haar nooit meer kwijt wilde raken.

Toen we uiteindelijk vermoeid naast elkaar op het bed lagen, legde ze haar hand op mijn borst en zuchtte: “Dit was nog beter dan de eerste keer...”

Ik was verbaasd en wilde iets zeggen, maar ze legde een vinger op mijn mond. Toen klom ze schrijlings op me. Tot mijn verbazing was mijn hartstocht nauwelijks gestild.

“Weet je wel hoe symbolisch dit eigenlijk is”, zei Moneta. We lagen op onze zij naar elkaar toe, elkaar stevig vasthoudend, alsof we bang waren dat we uit elkaar zouden drijven.

“Wat?”

“Deze boot. Hij ligt stil, temidden van de eindeloze stroming die onophoudelijk probeert hem met zich mee te slepen”.

“Nou, hij ligt goed vast aan de kade...”, begon ik, voor ik begreep dat ze dat helemaal niet bedoelde. Het had iets te maken met wat ze in het café had gezegd, maar wat precies...? Het was allemaal nog heel onduidelijk voor me.

“Vertel iets over je leven”, nodigde Moneta me uit, voor ik kon informeren naar haar gedrag in het café. Ik gehoorzaamde, deels omdat ik haar niets wou weigeren, deels omdat ik heel graag wilde vertellen wie ik was en wat me naar Parijs had gedreven. En zo vertelde ik, in een lange stroom woorden. Ik herinner me nog dat Moneta op een bepaald moment vroeg of ik verwachtte mijn muze te vinden en zo ja, of dit werkelijk de dichter in me zou losmaken. Ik weet nog dat ze moest glimlachen op mijn antwoord.

En toen moet ik in slaap zijn gevallen.

Toen ik wakker werd zweette ik hevig. Het was warm in mijn kamertje en fel zonlicht drong door de dikke gordijnen. Met de ogen nog half gesloten tastte ik om me heen in mijn bed. Maar het was leeg. De plek waar ze gelegen had zag er onbeslapen uit, er was zelfs geen indruk in de matras te zien.

Ik kreunde in het besef dat ze weg was. Moneta, ze was me weer ontvlogen, als een zinsbegoocheling. Ik begon me voor het eerst af te vragen of ik waanzinnig aan het worden was.

Ik had gedacht dat ik haar nooit meer zou zien, maar gelukkig had mijn voorgevoel het verkeerd. Ik zag haar terug, ruim twee weken later, op een drukke kunstmarkt in Montmartre. Ik verkocht daar prullerig houtsnijwerk om aan wat geld te komen. Vanachter mijn kraam bekeek ik ongeïnteresseerd de eindeloze rijen toeristenvolk, toen zij opeens voor me langs liep. Ze had deze keer weer een jurk aan en droeg het haar weer los, net als de eerste keer. Eén moment gleed haar blik langs de mijne, maar ze gaf geen enkele blijk van herkenning. Net als al die andere toeristen inspecteerde ze in een rare mengeling van desinteresse en nieuwsgierigheid de koopwaar.

Waarom herkende ze me niet? Ik was niet bij machte me te bewegen of zelfs maar adem te halen. Ze was al bijna verdwenen in de mensenmassa's, toen ik eindelijk in beweging kwam. Ik schoot tussen de kramen door en moest me langs een groep Japanners werken en een stel Duitsers werken, voor ik mijn hand op haar schouder kon leggen.

“Moneta”, hijgde ik. Wat was dat toch, dat ik altijd buiten adem was in haar aanwezigheid? Ze draaide zich verschrikt om en keek me niet begrijpend aan.

“Wat wilt u van me?”

“Moneta”, hijgde ik opnieuw, “ik ben het, Luc.”

Ze leek me opnieuw niet te snappen en ik trok haar met me mee, een steegje in. Misschien hoorde ze me niet goed in het lawaai. Enigszins onwillig volgde ze me. Ik drukte haar een portiek in en boog me dichterbij haar toe: “Kom, Moneta. Je kent me toch wel?” Ik voelde me tegelijkertijd gekwetst door haar koele reactie en zielsgelukkig om weer bij haar te zijn, “Waar was je toch gebleven?”

Ze keek me onderzoekend aan en maakte nog steeds een wat opgejaagde indruk, alsof ze was overvallen door dit alles.

Ik wilde weer wat zeggen, maar ze legde een vinger op mijn mond.

“Breng me naar een rustiger plek”, fluisterde ze.

Ik knikte en voerde haar met me mee. Ik koos voor de uitgestorven en smalle straatjes die ik inmiddels zo goed kende. Uiteindelijk bereikten we mijn woonboot. Ze gaf wederom geen blijk van herkenning, maar leek blij te zijn de rivier te zien en prees me met mijn woning. “Heel passend”, zo iets zei ze. Wat kon ik zeggen? Even verderop verrezen de typische spitsen van de Notre Dame en aan de andere kant kon je Île Saint Louise zien liggen, ik klaagde niet.

We gingen naar mijn benauwde kamer en zetten ons neer op het bed. Ik moest denken aan de vorige keer dat we hier waren geweest en moest blozen. Gelukkig had ze het niet opgemerkt, want haar nieuwsgierige blik was afgedwaald. Toen ze mij weer aankeek had ze een vragende blik in de ogen. Ik besepte het belang van het moment en nam haar hand in de mijne.

“Moneta”, zei ik, “verlaat me nooit weer, ik hou van je!” En ik drukte haar hand tegen mijn mond. “Je meent het echt”, zei ze verwonderd, bijna geamuseerd. Ik voelde me gekrenkt. Nam ze me nu in de maling? Ze ging met haar hand langs mijn hoofd en streek mijn wang, “Ach jongen, wat gaat er toch allemaal gebeuren tussen ons?”

Wat bedoelde ze toch? Als we samen waren leek het soms wel alsof ze een andere taal sprak. Ik schoof dichterbij en keek in haar ogen, ik moest het weten: “Hou je ook van mij?” Het moest even kwetsbaar klinken als ik me voelde. Als ze “nee” zou zeggen zou mijn wereld ineenstorten. “Misschien wel”, fluisterde ze, “maar daar is het te vroeg voor...”

“Maar...”, begon ik, maar ze onderbrak me door haar vinger op mijn lippen te leggen, het begon een gewoonte te worden, “En zelfs als dat zo is... Het kan nooit wat worden tussen ons”, zei ze droevig, “De tijd zou ons in de weg zitten en ons verschillende richtingen uitdrijven.”

“Nee”, zei ik, “Nee. We kunnen alles overwinnen! Ook de tijd!” Ach, wat was ik onwetend, zelfs de hartstocht die me verteerde kan nauwelijks een verweer zijn voor mijn onnozelheid. Dat ik het zelfs toen niet begreep!

Ik kon me niet langer bedwingen en zoende haar heftig. Ze deinsde even terug, maar toen beantwoordde ze de zoen. Ze liet zich achterovervallen op het bed en ik gleeed bovenop haar. Opeens leek het alsof alle bezwaren en twijfels weg waren. Toen ik haar van haar kleren bevrijdde huiverde ze, alsof dit onze eerste keer was. Maar ik had haar lichaam al eerder geproefd!

Het verbaasde me niet dat toen ik wakker werd, ze verdwenen was. Alsof ik de liefde had bedreven met een schim. Een diepe triestheid maakte zich in me los en met gesloten ogen masseerde ik mijn slapen. Moneta! Nog sterker had ik het gevoel dat ze me voorgoed ontglipt was. Ik moest weer denken aan wat ze had gezegd, zo iets als: De tijd zit ons in de weg en drijft ons verschillende richtingen uit. Had de tijd ons nu toch overwonnen? Ik snapte het niet...

Een aantal dagen later zat ik moedeloos op het dak van de woonboot in de brandende zon te staren over de Seine. Ik voelde me leeg en dacht alleen maar aan Moneta. In mijn hoofd tolden de herinneringen rond: de mysteries die haar omgaven, haar uitspraken over de rivier en over de

tijd, volgens Moneta eveneens een eeuwige stroom. Ik voelde hoe dicht ik bij de ontrafeling van haar geheim was.

Mijn blik gleed weg en viel op twee blikjes die hulpeloze in de Seine dreven. De ene werd meegesleurd in een tegenstrooming die waarschijnlijk werd veroorzaakt door een ondiepte. De andere bewoog zich stroomafwaarts. Ze bewogen zich naar elkaar toe en even was er contact. Toen gingen ze weer uiteen, het ene blikje zeewaarts, zoals het hoort, het andere koppig de andere kant op, totdat het verdween in een kolk en niet meer boven kwam.

Als een donderslag bij heldere hemel, om nog eens een cliché te gebruiken, begreep ik het. Waarom onze eerste ontmoeting tegelijk een afscheid was en ons afscheid zich voltrok als een eerste ontmoeting. Eindelijk begreep ik dat ik haar net zo goed nooit terug zou zien als zij mij en belangrijker: ik besepte dat dat heel wat anders was... Moneta, een gevangene van de tijd ... “Nee”, fluisterde ik zacht en terwijl tranen achter mijn ogen brandden keek ik het blikje na dat mee werd gevoerd door de rivier, totdat het uiteindelijk uit mijn zicht verdween, alsof het er nooit geweest was.

Het duurde nog heel lang voor ik opstond en naar mijn kamer sjokte. Ik keek naar mijn kleine bureautje en de onberispelijke stapel papier die daar lag, nog steeds onberoerd, als een symbool van mijn onvervulde dichtersambities. Het herinnerde me aan de reden van mijn verblijf in Parijs; de zoektocht naar mijn muze. Was het dwaasheid geweest? Ik moest weer denken aan Moneta. Wat had ze ook alweer gezegd die eerste keer in het café, toen ze definitief afscheid van me had genomen? Onthou me! Was dat een laatste boodschap van haar geweest? Ze had geweten van mijn ambities. Had ze gewild dat ik mijn romance met haar zou opschrijven? Maar waarom? Misschien had ze beoogd om op die manier de tijd, die verdoemde tijd, te verslaan. Als haar lot zou worden opgetekend zou ze immers in zekere zin ook kunnen voortleven in de toekomst. Dan zou ze niet in de vergetelheid raken. Dan zou ze herinnerd worden...

Draaiërig geworden van alle gedachten die me bestookten zette ik me neer op mijn bureaustoel. Mijn oog viel weer op het lege papier voor me en opeens besepte ik wat mijn taak moest zijn. Vastberaden pakte ik de pen op, nam een vel van de stapel en begon te schrijven. En terwijl de woorden zich aaneenregen maakte verwondering zich van me meester, want er gebeurde iets dat me hier nog niet overkomen was. Eindelijk besepte ik dat ik toch gevonden had wat ik al die tijd had gezocht in Parijs.

“In rivers, the water that you touch is the last of what has passed and the first of that which comes; so with present time.”

Leonardo da Vinci

“Time is a sort of river of passing events, and strong is its current; no sooner is a thing brought to sight than it is swept by and another takes its place, and this too will be swept away.”

Marcus Aurelius